EBÛ İDRİS HAVLÂNÎ (radıyallahü anh)

Tabiînin fakîhlerinden İslâm Hukuku âlimidir. İsmi, Âizullah bin Abdullah, künyesi, Ebû İdrîs, Hicrî sekizinci yılda doğdu. 80 (m. 699) yılında vefât etti. Saîd bin Abdulazîz (radıyallahü anh) buyurur ki: “Ebüd-Derda’dan sonra Şamlıların âlimi (bilgini) idi. “Mekhûl (radıyallahü anh) “İlmiyle; amel eden bir zât idi. Onun ilmi pek çok idi” der.

Ebüderdâ, Ebû Zer, Huzeyfe, Ubâde bin Sâmit, Avf bin Mâlik, Ebû Hureyre ve daha bir çok âlimlerden hadîs bildirmiştir. Ondan da Zührî, Mekhûl, Yunus bin Meysere ve başka âlimler, hadîs rivâyet etmişlerdir. Nesâî, Onun hadîs ilminde güvenilir olduğunu kabûl etmektedir. Ebû İdris hazretleri, Şamlıların vaizi ve kadısı (hakimi) idi.

Ebû İdris hazretlerinin bildirdiği hadîs-i şerîfler: Hadîs-i kudsîde; Allahü teâlâ buyurdu ki:

“Ey kullarım, zulmü kendime haram kıldım. Onu size de haram kıldım. Öyleyse birbirinize zulüm yapmayınız.

Ey kullarım! Siz, gece ve gündüz hata edersiniz. Ben de sizin bütün günahlarınızı bağışlarım. Benden bağışlanmanızı dileyiniz. Ben sizi bağışlarım.

Ey kullarım! benim yedirip, doyurduklarını dışında hepiniz açsınız, onun için, benden sizi doyurmamı isteyiniz, ben sizi doyururum.

Ey kullarım! Ben sizi giydirmezsem sizler, çıplak olurdunuz. O halde benden giydirmemi isteyiniz, ben de sizi giydireyim.

Ey kullarım! Siz bana zarar veremezsiniz. Fayda da veremezsiniz. Ey kullarım! Eğer sizin evvelkileriniz ve sonrakileriniz, cinler ve insanlar bir araya gelseniz, hepiniz en kötü bir insan durumunda olsanız bu benim, her şeyin sahibi olmamdan zerre miktarı bir şey eksiltmez.

Ey kullarım! Sizin önce geçenleriniz ve sonra gelenleriniz, cinler ve insanlar bir yerde bir araya gelseler, benden isteseler, ben de herkese, her istediğini versem, iğnenin koskoca bir denize batırılmasıyla meydana gelen eksiklik kadar birşey olur.

Ey kullarım! Amelleriniz size, gösterilir. Kim hayır bulursa, bana hamd etsin. Kim bundan başkasını bulursa, ancak kendini kınasın.”

Ubâde bin Sâmit hazretleri buyurur ki: Resûlullah’ın (aleyhisselâm) yanında idik. Şöyle buyurdular. “Allahü teâlâya hiçbir şeyi ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak ve zinâ etmemek üzere bana bîat ediniz. Sizden kim, buna riâyet ederse, onun mükafatını Allahü teâlâ verir. Kim de günah işleyip, dünyâda cezasını görürse, bu onun için günahlarına

keffâret olur. Yine bir kimse, günah işleyip, Allahü teâlâ onu gizlerse, onun durumu Allahü teâlâ'ya kalmıştır. Dilerse bağışlar, dilerse azâb eder."

Aralarında Ubâde bin Sâmit'in de bulunduğu Resûlullah'ın (aleyhisselâm) Eshâbından bir cemaatin (topluluğun) arasında idim. Vitir namazından konuşuyorlardı. Bazısı ona vâcib, bazısı sünnet buyurdular. Ubâde bin Sâmit (radıyallahü anh) ise, Ben Resûlullah'tan (aleyhisselâm) işittim "Bana, Allahü teâlâ'nın indinden Cebrâil (aleyhisselâm) geldi. Yâ Muhammed! Allahü teâlâ, "Ben ümmetime beş vakit namazı farz kıldım. Kim onları, güzelce abdest alıp hepsini vakitleri gelince, rükûlarına, secdelerine riâyet ederek (gözeterek) kılarsa, karşılık olarak onu Cennete koyacağıma dair bir ahdim (söz) vardır. Kim de bana, bunlardan herhangi birisinde noksan olarak gelirse, yine onun için benim indimde bir ahd (söz) vardır. Dilersem ona azâb, dilersem merhamet ederim."

Ebû İdris hazretleri buyurdular ki:

Yemenli bir zât şöyle duâ ediyordu. "Allahım! Benim bakışımı ibret, susmamı, tefekkür, konuşmamı zikr (Allahü teâlâ'yı hatırlama) yap"

"Horasan'da Dahhâk (radıyallahü anh) ile karşılaştım. Üzerimde, eski bir kürk vardı. Dahhâk buyurdu ki: "Kirli elbiseler içerisinde temiz bir kalb temiz elbiseler içindeki kirli bir kalbden daha hayırlıdır (iyidir)."

"Mescidler, iyi kimselerin meclisleridir."

"Kur'ân-ı kerîm Allahü teâlâ'nın emirlerine itaat edenleri müjdeler, günahkârları korkutur. Yapılması gerekli işleri bildirir. Geçmiş ümmetlerin, hikâyeleri ve haberleri bildirilir."

"Kişi için vakar (ağırbaşlılık) en güzel süslerdendir."

"Bir mescidde toplanmış insanlar arasında yanan bir ateş görmek, orada âlim olmıyan birinin anlatmasını görmekten daha iyidir.

"Bir mescidde söndürmekten aciz olduğum bir ateş görmem, orada değiştiremiyeceğim bir bid'ati (dinde olmayıp da sonradan ortaya çıkarılan sözler) görmemden daha iyidir."

"Allahü teâlâ: Ey Ademoğlu kızdığın zaman beni hatırla ki, gazâblandığım zaman ben de seni hatırlar, helak ettiğim kimselerle beraber seni helak etmem."

"Allahü teâlâ, kıyâmet gününde, gece karanlıkta mescide gidenlerin yollarını aydınlatır." "Îmânının gitmesinden korkmayan kimsenin imânı gider."

1) Tezkiret-ül-Huffâz cild-1, sh. 56

2) Tehzîb-üt-Tehzîb cild-5, sh. 85

3) Şezerât-uz-Zeheb cild-1, sh. 88

4) El-A'lâm cild-5, sh. 239

5) Hilyet-ül-evliyâ cild-3, sh. 122